

Zlorabe otrok

ČUSTVENA ZLORABA

Čustvena zloraba je stalen vzorec verbalne zlorabe, ravnanj in vplivov, ki otroku povzročajo občutke, da ni nič vreden, da ni ljubljen, da ni zaželen.

Otrok je lahko čustveno zlorabljen, ne da bi bil istočasno še fizično in spolno zlorabljen ali zanemarjen. Tako zlorabljeni otroci se lahko na videz dobro počutijo.

Posebni znaki čustveno zlorabljenih otrok:

- močno prizadeto samospoštovanje, najmanjši občutek lastne vrednosti ali sposobnosti;
- so kronično žalostni in sumničavi;
- iščejo pozornost;
- neupravičeno pohlevni, pasivni in nezahtevni ali pa zelo zahtevni, agresivni in jezni;
- pogosto so nespoštljivi in ignorirajo odrasle;
- agresivni do sorojencev in sovrstnikov;
- kažejo psevdo-zrelost ali psevdo-neodvisnost kot obrambo;
- ne verjamejo v vzpodbujanje ali sprejemanje, ne morejo sprejeti uspehov, počutijo se nezaslužene

Indikatorji čustvene zlorabe:

- ❖ podcenjevanje otroka;
- ❖ draženje ali poniževanje otroka;
- ❖ kričanje ali vpitje na otroka;
- ❖ otrok je vedno »grešni kozel«;
- ❖ zapustitev ali izogibanje otroku;
- ❖ stalno kritiziranje otroka;
- ❖ zmerjanje otroka;
- ❖ grožnje otroku, da ga bomo udarili;
- ❖ zavračanje, odklanjanje otroka;
- ❖ kaznovanje z odvzemanjem ljubezni, naklonjenosti ali pozornosti;
- ❖ izoliranje otroka od družbe;
- ❖ negativno primerjanje otroka z drugimi otroki;
- ❖ poniževanje otroka v javnosti;
- ❖ pogosto vzbujanje občutkov sramu ali krivde pri otroku;
- ❖ uporaba otroka kot »orožje« v ločitvenem postopku;
- ❖ oblačenje otroka v oblačila za nasprotni spol;
- ❖ laganje otroku;
- ❖ odvzem otroka,...

ZANEMARJANJE

Zanemarjanje ali prikrajšanje je, če otrok ne dobi osnovnih stvari za življenje, ki zagotavljajo fizično ali čustveno preživetje ali razvoj.

Znaki zanemarijenega otroka:

- otrokov občutek, da je »nihče«;
- pogosto so lačni, zaudarjajoči, zaspani;
- kažejo posebne načine vrtenja, sesanja ali grizenja;
- zaostajajo v fizičnem razvoju;
- težave z govorom, slab besedni zaklad;
- pogosto manjkajo v vrtcu ali šoli;
- neustrezno so oblečeni glede na vremenske razmere, umazani, raztrgani,...
- vandalizem in delikventno vedenje;
- premočno se odzivajo na tekmovanje, poraz jim pomeni potrditev njihove osebne pomanjkljivosti.

FIZIČNA ZLORABA

Fizična zloraba je dejanska ali možna fizična poškodba otroka ali nesposobnost preprečiti fizično poškodbo ali trpljenje otroka, vključujoč namerno zastrupljanje in davljenje.

Nekateri znaki fizičnega zlorabljanja:

- nepojasnjene rane, ugrizi, opekline, modrice, sledi dlani, maroge,....;
- nepojasnjeni znaki davljenja, vezanja;
- nepojasnjene poškodbe, vključno z zlomi;
- pogosti neverjetni opisi nastanka poškodb oziroma opisi malo verjetnih načinov nastanka poškodb;
- otrok krivi sebe, da je izzval napadalca;
- otrok meni, da so šeškanje, udarci in pretepanje razširjeni v vseh družinah;
- ne pokaže čustvene reakcije, ko je poškodovan;
- otrok je samotar – boji se odraslih, v stiku z odraslimi je previden;
- boji se iti domov;
- beži od doma;
- videti je preplašen, jezen, žalosten ali pa je pohleven, sramežljiv, pasiven in nekomunikativen;
- nosijo oblačila, ki skrivajo poškodbe.

SPOLNA ZLORABA

Spolna zloraba je udeležba nepreskrbljenih otrok v spolnih aktivnostih z odraslo osebo ali osebo, ki je starejša ali večja od njih, pri katerih je otrok zlorabljen kot spolni objekt za zadovoljevanje spolnih potreb in želja osebe, ki je starejša od njega in pri katerih nima možnosti, da bi izbral, ali privolil v spolno aktivnost ali ne, zaradi neenakih moči v odnosu med njimi in drugo osebo.

Kaj je spolna zloraba ?

- ✓ **Golota** – odrasli hodi gol po hiši pred člani družine;
- ✓ **Nesramne pripombe** – odrasli daje pripombe o spolnosti ali otrokovem telesu;
- ✓ **Razkazovanje genitalij** – odrasli otroku kaže genitalije in vanje usmeri otrokovo pozornost;
- ✓ **Opazovanje otroka** – odrasli na skrivaj ali odkrito opazuje otroka v erotični poziciji
- ✓ **Uporaba pornografije** – odrasli kaže otroku pornografsko literaturo ali filme, ali prisili otroka, da se udeležuje pornografskih aktivnosti;
- ✓ **Poljubljanje** – odrasli dolgo in intimno poljublja otroka. Celo zelo majhni otroci čutijo neprimernost takšnega obnašanja in jim je ob njem lahko neprijetno.

- ✓ **Otipavanje** – odrasli otipava otrokove prsi, trebuh, genitalno področje, notranjo stran stegna ali zadnjico. Otrok lahko na enak način otipava odraslega na njegovo zahtevo.
- ✓ **Masturbacija** – odrasli masturbira, medtem, ko ga otrok gleda, odrasli gleda otroka, kako masturbira, odrasli in otrok opazujeta drug drugega med masturbiranjem;
- ✓ **Felacija** – odrasli moški prisili dečka, da vzame v usta njegov penis, nato pa še sam vzame dečkov penis v usta;
- ✓ **Kunilingus** – otrok se mora z jezikom in usti dotikati spolovila ali vaginalnega področja odrasle ženske ali pa se odrasli (moški ali ženska) z usti dotika spolovila ali vaginalnega področja deklice;
- ✓ **Penetracija s prsti v zadnjik ali danko** – storilec lahko vtakne v zadnjik prste, razne predmete (barvice, svinčnik,...) ;
- ✓ **Penetracija s penisom v zadnjik ali danko** – odrasli lahko to otroku stori večkrat brez poškodb, ker je zadnjik v otroštvu prožnejši;
- ✓ **Penetracija s prsti v vagino**
- ✓ **Penetracija penisa v nožnico**
- ✓ **»Spolni odnos na suho«** je slengovski izraz , ki opisuje odnos, pri katerem odrasli drgne svoj penis ob otrokovo genitalno področje, ob notranjo stran njegovih stegen ali ob otrokovo zadnjico;
- ✓ **Prisilni spolni akt z živaljo** – kadar odrasli otroka prisili, da živali drgne spolovilo ali da ima spolni odnos z živaljo.

Simptomi na katere moramo biti pozorni:

- Otrok noče biti sam z določenim članom družine;
- Težave s spanjem (nočne more, močenje postelje,...)
- Motnje v prehranjevalnih navadah;
- Bolečine v trebuhu;
- Uroinfekti;
- Težave z iztrebljanjem;
- Nenadno poslabšanje uspeha v šoli;
- Skrajno introvertirano ali ekstravertirano vedenje;
- Poznavanje spolnosti, ki ni običajno za otrokova leta;
- Neobičajno koketiranje;
- Agresivnost;
- Nesposobnost zaupanja;
- Skrivnost;
- Nenehno neprikrito samozadovoljevanje;
- Zdi se, da je otrok srečen samo v vrtcu/šoli ali pri družabnih aktivnostih;
- Beg od doma;
- Nazadovanje v vedenju;
- Depresivnost;
- Zaprtost vase.

ZNAKI IN POSLEDICE ZLORABLJANJA

ČUSTVENI:

- otrok je na splošno bolj boječ, preplašen, umaknjen vase, zaprt vase
- slaba volja, žalost, potrnost, depresivnost

- fobije, strah biti sam, strah pred temo
- večji problemi z jezo in sovražnostjo do ljudi okoli sebe in do samega sebe
- občutki krivde in sramu
- zmedenost, nemoč, čuti se izdanega, ne ljubljenega, nepomembnega, izoliranega
- negativna samopodoba, slabo zaupanje vase

FIZIČNI:

- modrice, opekline, brazgotine, maroge, zlomljene kosti, ponavljajoče se poškodbe, sledi prstov, dlani, vezanja, davljenja, vrezov,...
- otekline, modrice v predelu spolnih organov, prsi, zadnjice, na notranji strani stegen, na vratu, zapestju, poškodbe in praske okrog zadnjične odprtine;
- vnetja spolnih organov, vaginalne ali analne bolečine ali krvavitve, srbenja, pordele genitalije;
- spolno prenosljive bolezni;
- težave z iztrebljanjem (analne bradavice, pekoče bolečine, krvavenje);
- nosečnost;
- kronične bolečine v spodnjem delu trebuha
- motnje v prehranjevanju (bulimija, anoreksija, bruhanje,...)
- prisotnost tujkov v telesnih odprtinah;
- motnje spanja (nočne more, ponavljajoče, vedno iste more, v katerih vedno nastopa ista oseba, sanje povezane z nasiljem, nespečnost)
- močenje postelje, blatenje postelje
- težave z dihanjem
- glavoboli

SOCIALNO VEDENJSKI:

- bojijo se medosebnih odnosov
- pomanjkanje zaupanja v ljudi
- umaknjeni so vase ali hiperaktivni
- so razdražljivi ali odsotni
- umik v pretirano sanjarjenje
- so destruktivni, agresivni ali pasivni, preveč ubogljivi
- so hladni, »brez čustev« ali pa pretirano izražajo čustva
- regresivno vedenje
- moteni so njihovi odnosi z vrstniki, odmik od vrstnikov
- izrazit interes za spolnost, neustrezne spolne igre, namigovanje na spolne odnose, napadalno spolno vedenje – starosti neprimerno
- strah biti z določeno osebo, poudarjen strah pred moškimi
- strah pred dotiki odraslih, umikanje telesnim dotikom
- ne upa se sleči pred drugimi ali pa se sleče ob neprimernih situacijah, ne upa si leči na hrbet
- odraslo vedenje otroka, pretirano skrbno do drugih
- maltretiranje drugih otrok, mučenje živali, igre z ognjem
- laganje, da bi zaščitil samega sebe, ker se boji, da mu ne bi verjeli, če bi povedal resnico
- strah iti domov
- beganje

- samopoškodbe
- promiskuiteta, prostitucija
- zloraba alkohola, mamil
- samomorilska nagnjenja
- delikventnost

ŠOLSKI:

- nenaden padec šolskega uspeha, lahko tudi presenetljivo izboljšanje
- izogibanje, zamujanje šole ali prihajanje v šolo zgodaj, zadrževanje v šoli po pouku
- nesodelovanje v družabnih in šolskih aktivnostih
- slaba koncentracija
- pomanjkanje spontanosti, kreativnosti
- konstantno pretirana opreznost (da preživi mora biti vseskozi oprezen in mora znati predvideti, kaj se bo zgodilo)

Povzela:

Tina Merčnik, univ.dipl.psih.
svetovalna delavka